

Béts.

Febr. 14-dikén, a' fő hadi Tanács Elöl-
ülőjéhez Gróf Hadik András Úrhoz küldött
Ő Felsége, azzal a' hagyomással, hogy a'
most szolgálatban lévő egész seregnek, a'
leg főbb Generálistól fogva, a' köz emberig
adná tudtára az Ő Felsége nevében:

„Mivel Ő Felsége a' maga életének
végéhez közelget: háláadatlannak tartaná
maga, ha az egész seregnek, Ő Felsége
eránt minden alkalmatosságokban, és ki fo-
gás nélkül meg mutatott hűségéért, virézsé-
géért, és meg unatkozhatatlanságáért, a'
maga tellyes meg elégedését nyilván valová
nem tenné. Ő Felsége kéntelenírtetik most
a' sereget előbb el hagyni végképpen, mint a'
természetnek szokott folyása szerént, és az
Ő Felsége teste alkotványából itélvén, le-
hetett volna gondolni: éppen azért, mivel
a' táborozásban kapott nyavalyájakor nem
akarta a' sereget el hagyni. Eleiről fogva
a' katonasághoz volt Ő Felségének kivált-
képpen való hajlandósága; valamint leg na-
gyobb gondosága mindenkor arra terjedt
ki, mi módon lehessen az egész seregnek
külső képpen való betsületit, belső erejét,
és derék voltát előbb mozdítani. Mint Fe-
jedelem, mindent el követett, a' mi csak

P

le.

1807. 11. 14.

lehetőséges volt arra a' végre Ő Felsége; mint hadi Társ, minden alkalmatlanságot, és minden vezedelmeket együtt hordozott készséggel; valamit csak az el betegesfedetteknek, vagy meg sebesedetteknek könnyebbítésekre, és meg tartásokra ki leherett gondolni, semmit el nem mulatott, és egy-együl egyig betsesek voltak az Ő Felsége szemei előtt a' seregnek minden Tagjai *).

Az

*) Betsesek voltak II. JOSEF előtt minden más ember Társai is, minden külömség nélkül nagyok és kicsinyek. A' kevélység, és az alatta valóknak meg utálása nem találtak ő nálla helyet. Csak abban tartotta ő magát másoktól különbözönek, hogy a' Királyoknak Királya ötet olly fok millió ember Társai között tette maga Helytartójává, azoknak Kormányozójává. De nem fogta úgy el szemei világát fénylő Koronáiuak tsillánja, hogy ne látta volna méltóságos hivatala mellett is csak ugyan emberré lett maradását; azért is meg tiltotta a' maga előtt való térdre esést, úgymint olly tisztületnek külső jelenségét, mellyel ő maga is tartozik annak, a' kinek képét viseli. Melly nagy Titulusnak tartotta ezen emberi szívet viselő Fejedelem az *Emberök Be-tsüloje* nevezetet: örökös tanú bizonyosága fog annak lenni ama minden felül írásoknál kellemetlebb felül írás, melly az ide való *Augarten* nevezetű leg szebb sétáló Kertnek kapuja felett arany

Az előbbeni táborozás tökéletesen meg koronázta mind azokat a sereg betsületét erányszó kívánságait Ő Felségének, mellyekkel tellyes volt Arjai szive. Nyert is a sereg olly nevet egész Európában, a mellyet meg érdemel. Vigasztalással tellyes és tsendesítő bizodalmat vísz el magával Ő Felsége az eránt, hogy a sereg törekedni fog ezen ditsőffégnek mindenhai meg tartásán. Mivel Ő Felsége, a maga meg oszlattatása után, a seregért többé semmit nem tehet: akarta ezen maga háláadatos érzékenységeit azzal a belső kívánsággal értésére adni a seregnek, hogy az a Státushoz, és az Ő Felsége után következőkhöz mindenkor olly hívféggel legyen, mint a millyen engedelmes vonzódással vífeltetett Ő Felségéhez.

Kö szívnék kellene lenni, a melly meg nem indulna Fejedelmének illy szeretettel tellyes végső szavain. — Adják ugyan az Egek, hogy ne lettek legyen ezek végső szavai II. JOSEF-nek. — Adták volna, hogy

P 2

ama

arany betűkkel tiündöklük: *Allen Menschen gewidmeter Erlüstigungsort, von ihrem Schätzer.* — Minden embereknek szentelt múltató hely, az Ő Betsülbjőktől. — Tanúljuk az illyen hathatós példából egymást betsülni's szeretni.

ama mindeneknek sziveket magához vonl,
 okos, szép, jó — de már tsak néhai Hert-
 zég Asszonyról ERZSEBET-ről se kellene
 illy véletlen szomorú történetet írunk: *Meg
 holt Erzsébet fő Hertzeg Asszony, Ferentz
 fő Hertzegnek kedves Hitvese.* — De már
 ez meg van. Rajta fordítást tenni nem le-
 her. — Szeredán reggel kezdette érezni a'
 meg boldogúlt H. Asszony közelgető szülé-
 sének fájdalmait, azért is reggeli 6 órakor
 ki téterett a' Szentség az Udvari Templom-
 ban. Estve 10 óra tájban el szülte, a' mint
 akkor hallottuk, szereztséssen méhének
 gyümölsét, egy H. Asszonykát. Más nap,
 az az Tsötörtökön reggel meg jelentünk az
 Udvarban: hát melly nem is képzelit hír
 harja füleinket! Meg holt a' fő Hertzegné!
 — oda lett sok kinjai között reggeli 7 óra
 tájban. — Kettős érzékenység hartzolt ezen
 gyászos hírnek hallása után, szivünkben,
 úgymint: mélly szomorúságnak, és eleven
 örömnnek érzékenységei. — Fájlaltuk, 's fájl-
 aljuk most is *Erzsébet* fő H. Asszynak
 halálát; de örvendeztünk, midőn szemlél-
 herrük Hazánk drága Kintsének a' Magyar
 KORONÁNAK Buda Vára felé lett pom-
 pás le indulását, melly így készült meg. —
 Febr. 17-dikén, az az Szeredán öszve hivatta
 Gróf

Gróf Pálffy Károly fő Canc. Úr a' most itt Bétsben múlatozó Hazánk Báróit (Barones Regni), velek együtt, dél után a' Ts. 's Kir. Kints tartó Házba ment; itt mindnyájoknak szemek láttára a' Magyar Koronát, Királyi Páltzát, keresztes arany Almát, a' Sz. István Palástját, és Kardját, a' *Mária Terézsia* meg koronázásakorra készítettet drága köves Karddal együtt, azon üveg ajtajú Almáriomból, mellyben állottak volt mind azok, ki vetette, és régi tartó Ládájokba bé rakatta, a' Ládát, mind a' három kulcsával *) bé záratta, és zárva a' Kints tartó Házban hagyta. Más nap, reggeli 8 órára, a' Kints tartó Ház előtt termettek 3 igen szép aranyos üveges hintaji Ö Felségének, mellyeknek mind egyykébe 6 6 pósta ló volt fogva. Ezen kívül egy 4 lovas hintó. A' Pósta kotsisok is tsinossan vóltak öltözve. A' leg szebb hintó, a' Korona vitelére rendeltetett, mellybe 2 Udvari szolgáló Legények hozták azt le a' magaveres bársonnyal bé borított ládájában. A'

láda

*) Ezen három kulcsoknak egyyike szokott állani az Udvarnál; ketteje pedig a' két Korona Örzőnél.

láda mellett két felől, két Nemes Magyar Testőrzők jöttek, ki vontt karddal. Mihelyt ezek a' grádits ajtajához értek a' Koronával, leg ottan a' már lovon lévő két más Nemes Testőrzők is kardot rántottak, 's a' Korona hintájához helyhették magokat. A' Korona hintájának belső két ülésére deszkák voltak nyújtva, 's azokra helyheztetődött, és hozzájuk le is tsartoltatott a' láda. E' meg lévén, indultak elől az eggyik 6 lovas hintón *Soki Májor*, és *Dótxi Kapitány Urak*, két Hadnagy Nemes Magyar Testőrző Urakkal egygyütt; azután a' Korona hintaja, mellynek tsupán az első ülésén kívülről űlt egy díszes öltözetű Udvari tseléd. A' hintó mellett lovaglott, maga vitézi öltözetében, két Nemes Magyar Testőrző. A' harmadik 6 lovas hintón ültek a' két Korona Örzők, t. i. Gróf *Keglevits József*, és Gróf *Nádasdy Mihály Urak*, a' már másfzor meg nevezett két Udvari Titoknok Urakkal egygyütt. Utól ment a' 4 lovas hintó, mellyen a' két meg nevezett Gróf Urak házi Tisztjeik ültek. — Temérdek nép fel gyülekezett az Udvarba, hogy illy ritka szemléléssel legeltethesse a' maga szemeit, annyival is inkább, mivel fokban azt gondolták, hogy tsupafzon lehet szemlélni a' Koronát a' hintó üvegén által, és

és kétség kívül ugyan onnan esherett, hogy sűveg vetve tolakodtak a' hintó felé. — Az Iffjú H. *Eszterházi* Antal, Gr. *Eszterházi* Ferentz, és más itt tartózkodó Magyar H. 's Gr. Urak, el kísérték a' Városon kívül is ló háton a' Koronát: melly tiszteletet valamint meg érdemel, úgy jó néven is veszi a' Haza szerető Fiaitól. —

Vissza nyerted immár kedves Hazánk drága Kintsedet, mellyről tsak darab ideig lett meg válásod is, Néked ezer aggodásokat 's nyúghatatlanságokat okozott. — Ohajrjuk szivünkbelől, hogy Fejed ékeffégének kebeledbe való vissza térésér, olly virágzásod kövesse, mellyre az idegenek is tehetősnek, és méltónak kiáltanak; és a' mellyet a' Fejedelemhez való hívség, az egyet értés, a' Közjó boldogításán, és most különösen a' Hazai Nyelv gyarapításán, öszve vetett vállakkal való szives munkálódás által, bizonynyal el is érhetsz. — — Az Ég, melly szembe tűnő képpen vigyáz Reád, szerenrsésíteni fogja jódra tzelozó szándékokat, és több több Fiakat támaszt Néked, a' kik tőlök ki telhetőképpen törekednek szolgálodra lenni, és készek vagyonjokat, 's mindennémű rehettségeket, és fáradságokat feláldozni, tsak hogy boldogságodat emelhes-

heffék, 's állandó fundamentomra helyhez-
terheffék.

De kedveld Te is, hasznodon igaz lé-
lekkel iparkodó hív Fiaidat, kik közzül lé-
szen szerentsénk, következő Irásunkban,
némellyeket név szerént, másokat pedig név
nélkül említeni.

A' Ts. 's Kir. Kintstartóra vigyázó U-
raknak egyyike azt a' parantsolatot vette
Ő Felségétől, hogy a' Koronának *Bétsből*
lett el indulása után harmad nappal *Buda*
felé induljon, 's ott a' Korona Ládájának
egy kúlsát magához vévén, Ő Felségének
vissza hozza. — Ekként marad meg ezen
Láda továbbra is, az Országra és az uralko-
dó Házra nézve, valóságos *Frigy-Ládá-*
nak. Maradjon is meg állandóul, fiúi in-
dulattal kívánjuk!

Ugy értettük, hogy vízi beregség okoz-
ta legyen *Erzsébet* fő Hertzeg Affzony élete
virágának olly ideje korán lett el herva-
dását. — Az általa Világra jött Hertzeg
Affzonyka él.

Az *Allion* hegyéről, Jan. 29-dikén költ
Levelek bizonyítják, hogy az *Orsovai* Tö-
rökök mindennek ugyan, főképpen pedig
a' tűzi fának igen nagy szükiben vagynak.

Még

Még eddig azzal segítették magokon, hogy a' palánkokat áfogatták ki: de már azoknak is végekre jártak. A' Basa mindég tsak abban a' hiszemben vagyon, hogy segíttséget kap, a' *Viddinben* kormányozó Testvérjéről, annyival is inkább, mivel ezen két Atyafiak Urai a' *Rájának*, és minden birtokokat el veszti, ha egyszer a' Vár kéntelenítettet magát fel adni. Egy nap sem múlik el azonban, hogy egynehány Törökök ne szök-
nének ki a' Várból, a' kik készebbek magokat rabúl adni a' miéinknek, mint továbbra is a' Várban vesződni. Ezek beszélik, hogy a' benn lévőeknek száma nem megy többre 400-nál.

Úgy van a' híre, hogy a' *Viddini* Törökök *Sofiából* erőseget várnak. Oberster *Liptay* Úr, 4500-ad magával, minden esetre *Negodinban* áll készen, és a' szélső vigyázatra ki küldetett emberei egész a' *Timok* vizéig el mennek szemlélődni. Seregének bal szárnyát a' *Duna*; a' jobbat pedig egy motsár fedi. Elölről is egy kis motsár vagyon.

Viddinből azt a' hírt hozták a' Kémeek, hogy azon alkalmatossággal, a' midőn nem régiben az Erdély Országi seregeknek egy
ré-

része *Kallafat* felé nyomúlt volna, egy Török Tsajkát, melly 900 lépésnyire közelitett a' mi ágyúinkhoz, keresztrül lyukasztották golyóbisaink. Iparkodtak ugyan a' rajta lévők, hogy egy ott lévő sziget mellé vehessék magokat; de még a' parthoz érhettek volna, el süllyedt velek egygyütt a' Tsajka, és mindnyájan oda lettek, szám szerint 40-en. Egy ágyú is volt rajta. Lövés nem esett több az el merült hajón 3-nál egy 6 fontos ágyúból, *Gillet* Kapitány Úrnak kormányozása alatt. A' *Kallafati* Lakosok tsupa kan ördögöknek tartják a' mi Ágyúslainkat.

¶ *Oláh Ország*ból írták Jan. 28-dikán, hogy a' maga Brigádjával *Tekutsnál* álló Generálmajor *Mayersheim* Úrnak elől vigyázóira egy csoport ellenséges reájok tapott. *Toskán*a Huszár Reg. béli Főhadnagy *Intzédi* Úr azzal a' bátorsággal fogadta az ellenséget, melly a' maga Reg.jének és Nemzetének tulajdona: a' minthogy jóllehet sokkal felesebb számmal volt az: ugyan csak vissza verettetett, minekutánna mintegy 30 holtak maradtak volna közöttük a' hartz mezén. A' miéink között 3 Huszárok, és 3 szabad akarattak estenek el. Egy szép ifjú

Mar-

Markotányosné, a' ki születésére nézve *Brassó*ról való, és egy Hufzár Káprál felesége volt, az ellenség kezébe esett, és a' Basának el adartatott.

Olasz Ország.

Róma, Jan. 20-dik napj. Hogy ama nevezetes *Cagliostro* Rómában az *Engelsburgban* fogva ül, minden tudja. De az ő eránta el követett vizsgálódás még nem tétetett közönségesse: a' mellynek igen nevezetesnek kell lenni. Tsak annyit tudhatni még felölle; 1-ször: hogy ő *Sitziliának Palermo* nevezetű Városából származott, az Attya szemfényvesztő (*Gaugler*) volt, a' ki külömbkülömbféle tetteiért gallyára ítéltetett, 's ugyan ott meg is holt. 2-szor hogy az ő *Dulcinea*ja, (Felesége) egy Kertésznek a' Leánya, és az *Albáni* Familia mezei *Palotájának* (*Villa Albani*) Kertjében fok esztendőig dolgozott. Vásárookra gyümölcstöt hordott, annakutánna egy német kenyérsütővel *) *Genuába* szökött, és ott egy *Malthai* hajóshoz akart férjhez menni. 3-szor hogy egy Örtse is vagyon *Cagliostro*nak, a' ki *Neápolisban Belmont* Hertzegnél kotsis,

*) Rómában a' kenyérsütők németek.

tsis, és végre 4-szer, hogy ő most magát úgy tette, mint elméjében meg háborodtat; a' Pápa uralkodásának végképpen való el múlását jövendöli, és ugyan azért lántzra rétetett; azonban magát 's a' körüle állókat azzal vigasztalja, hogy egy nagy és hatalmas Úr fog jöni, a' ki *Róma* Városát meg veszi, 's ötet a' römlörtzből ki szabadítja. Ha kérdik, honnan tudja mind ezeket, azt feleli, hogy ötet a' *Lelkek* naponként meg keresik, és azok néki mindent meg mondanak, a' mi a' Világon történik.

Anglia.

London, Jan. 28-dikán. — Külömbkülömbféle panaszok és zúgolódások hallatnak a' mi Városunkban. Sokan panaszolkodnak, hogy a' felső Ház, eleitől fogva mind inkább inkább nagyobb tiszteletet 's hatalmat igyekezik magának az alsó Ház felett szerezni, és hogy ez naponként alább alább száll. Minden úttzákon hallatós szóval kiabálják, hogy az alsó Ház Tagjainak jussaikat vissza kell állítani. — Mi, szabadabbak akarunk lenni, azt mondják az Anglusok, mint a' *Frantziák*, a' kik most ki kaptak rajtunk. *Frantzia* Országban csak egy Ház (*Nemzet Gyűlése*) vagyon, és ez a' polgári Rendből áll.

áll, minek nekünk is a' felső Ház? Miért kellene ki tétetve lenni nekünk is a' Nemesfégtől való el nyomattatásnak. — Igaz hogy még nints jelen a' veszedelem: de el következhet az. Ki kell tehát nekünk azt a' törvénytelenféget tövestől szaggatni, valami a' mi Tartományunknak el intézését, mint meg annyi gyom, fel növi, hadd ne ditsekedhessenek a' Frantziák azzal, hogy ők szabadabbak, mint mi *). — Ezt a' zugolódást könnyen nagyobb gonosz követheti.

Au-

*) Nints mit irigyeljenek az *Anglusok* a' *Frantziák*-nak még most is. Igaz hogy a' *Frantzia Nemzet* Gyűlése ebben az esztendőben is adott ki olly végezéseket, mellyek a' *Lakosoknak* eredeti szabadságokhoz való közelebbi lépéseket munkálják, minémű p. o. a' *Törvény* díktálásával ellenkező világi, vagy *Klastrom fog-házaknak* ki ürítése eránt való végezés; nem külömben az, melly szerént valamelly *Familiára* semmi gyalázat nem háromol, és semmi vesztesség nem érdeklő azt azért, hogy belőle olly gonosz tévő támadott, a' ki magát vörtes tselekedetével halálra, vagy gyalázatos meg büntettetésre tette méltóvá. — De meg vagynak már ezek a' rendelkezések *Angliában*, valamint más hasznosok is, mellyeket a' *Nemzet Gyűlésének* köszönhet *Fr. Ország*. — Soká lesz még az, a' midőn ollyan állapotba hely-

Austriai Belgium.

Brüsszel, Febr. 2-dikán. Jan. 29-dikén illy jelentést tett itt a' Frantzia Követ, a' Nemzet és Király képében, a' Rendekhez, hogy ha *Hollandiai, Braunschweigi's* más idegen feregek férkeznek bé *Brabantziába*, mint akarják a' Rendek: tehát azon esetre, *Frantzia Ország* is 50,000 Frantziákat fog *Brabantziába* marsiroztatni.

Spanyol Ország.

A' Király olly parantsolatot adott ki, hogy minden más Országokból jövő nyom-
tat-

helyheti a' Nemzet Gyűlése Fr. Országot, mint a' millyennel ditsekedhetik *Anglia*. Tehetné ugyan, 's még többre is mehetne, ha benne egy szív 's egy lélek lakoznék. De koránt sem úgy van a' dolog: mellynek nyilvánságos tanú bizonyysága az, hogy némelly jó szívű Tagjai a' Nemzet Gyűlésének, *Részre hajlás nélkül valók Társasága* (*Club des Impartiaux*) nevezet alatt, kaptolták közelebb egybe magokat, hogy ők mint mindenben a' szelidséget követő, a' Hazai szívet, és a' köz jó szava után halgató Óltalmazói a' népnek, a' nemzeti tanátskozásokat az eggyesfégnék azon közép pontjára vezérlik, mellyet mint egyedül való tzelte kellene szemeik előtt tartani a' Nemzet képeinek, t. i. a' közönséges boldogságot.

terványokat, 's még az Újságokat is le kell tartóztatni, és a' meg vizsgálás után kell kiadni, ha arra valók lesznek, azoknak, a' kikhez úrasíttattak. Tsupán a' Követekre nem terjed ki ezen parantsolat.

Y E L E N T É S.

Az ide zártt Rajzolatban szemléltetjük az érdemes Olvasókkal *Konstantzinápoly Városának* 's környékének fekvését. Ezen nevezetes, és ha valaha: most kiváltképpen igen szóban forgó Városnak első fundálója *Pausanias* nevezetű *Spártai Király* volt. Hivatott a' régi időkben *Byzantziumnak*. A' 4-dik Száz eleje táján *Nagy Konstantin* első *Keresztény Tsászar* újonnan meg építtette, *Kristus Urunk születése* után 330-dik esztendőben fel is szenteltette, és a' maga nevérol görögül *Konstantinopolisnak* (*Konstantin Városának*) nevezte. *Konstantzinápoly* egész 1453-dikig a' *Görög* vagy *Napkeleti Tsászaroknak* lakó helyek volt; hanem az említett esztendőben, a' *Napkeleti Tsászársággal* egyetemben *II. Mahomet Szultán* kezére szállott, és azóltától fogva, mind e' mái napig a' *Török Birodalomnak* feje, 's a' *Tsászaroknak* lakó Városa. Az *Arabok*, *Persák*, *Törökök*, és más napkeleti Nemzettségek *Costhantbinah*, vagy *Costhantiniyah* nevezik. Az *Oláhok* és *Bulgária* béliek pedig *Zaregrád-nak* (*Király Városának*); különöffen a' *Törökök* és majd jobbra *Istambolnak*-is (termékeny helynek) hívják. — Fekszik *Rumilia* (*Rum-Ili*, a' régi nevezet szerint *Románia*) *Tartomány* szélén. Formája három

három szeg, mellynek tsupán egy oldalának van egyvessége a' szárazzal; a' más kettőt pedig tenger öleli. A' jobb oldalának alsó része felől lévő Tenger *Marmora* Tengerének, másképpen *Propontis*-nak; a' felső része felől való pedig *Bosphorus Thracicus*-nak, Tsatornának is (Canal) neveztetik. — Mi ezt *Fekete Tenger* Tsatornájának neveztük, mivel a' fekete Tengert, melly mintegy 6 órányira vagyon Konstantzinápolytól, a' *Marmora* Tengerével eggyesíti. Ez választja el *Europát* is *Ásiától*. — Konstantzinápoly tsútsánál két ágakra oszlik ez a' tsatorna; egyyk bétsavarodik *Europába* fél hórd formára, és formállyá azon ki kötő helyet, mellyben a' kereskedő és hadi hajók állanak. Ennek jobbik partja, Konstantzinápoly Városának bal oldala. Konstantzinápoly minden felől kö falakkal vagyon környül véve: a' két vízi oldal ugyan egyvesslel; a' száraz felől való pedig kettősslel. A' fekvése 7 hegyen vagyon, mint szintén a' régi Romának: mellyre nézve hajdanában *Új Romának* is neveztetett. A' kerületi 3 mértföld; 22 kapuit számlálának. A' benne találtató házak izámát *Kantemir Móldvai Hertzeg* 400 ezerre tette, a' maga le irásában; de a' mellyek alatsonyok, és a' gyakori föld indulásokra nézve, nagy részent fából készültek. Az úttzák keskenyek, katskaringósok, tisztátalanok. Folytatása következik.

Ezen mostan folyó Irásunknak 201-dik Levelén e' helyett: a' Sz. István Rendje Keresztjét is kell olvasni: az arany Káltsát is.

Kelt Bétsben, Febr. 19-dik napján.



p.48